

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 29. aprila 1982 - Leto XXXIV. - Štev. 8 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 300 lir

DELU ČAST IN OBLAST!

Vsakokrat, ko nas pozdravi prvomajsko jutro, medtem ko se v vaškega klanca razlega budnica, škilimo skozi okno v nebo in si mislimo, kakšen bo dan: oblačen, deževen, jasen. Skrbi nas, da bi bila povorka po tržaških ulicah čim množičnejša, da bi v njej plapolalo čimveč rdečih zastav, da bi uzrli čimveč slovenskih transparentov, da bi se razlegalo do zadnje palače v starem mestu naša borbena pesem.

Ker smo v tolikih letih razumeli, kako pomemben je ta naš prvi maj, ki se izzivalno vije skozi mesto. Ker je prvi maj moralno maščevanje vseh tlačanih in ponižanih, tistih, ki imajo žuljave roke, pa tudi tistih, ki jim jezik zveni drugače od večine. Moralno maščevanje za vse grenkobe in razočaranja, za nedopolnjene boje, za neizpolnjene obljube, za kompromise in popuščanja.

Maščevanje, ko se v jutranjem preblisku pokaže novi Trst, novi svet, ki smo ga zapisali v naše programe in stoletne boje: svet brez sovraštva, brez diskriminacij, brez izkoriščanja. Svet delovnih ljudi in produktivnih sil, ki stremi k razvoju. Svet napredne demokratične kulture, ki sta ji tuja nacionalizem in zaprtost vase. Svet rasti, v katerem prevzemajo mlade sile prapore starejših ge-

Slovenski in italijanski študentje na Trgu Unità v Trstu

neracij, da bi jih dvigale še bolj visoko, na še bolj trdne in varne vrhove.

Ta prvomajski Trst, ki se izprazne in napolni z drugim prebivalstvom, ko so trgovine prazne in so oknice na palačah zaprte, da bi skozi ne prodrli glasovi partizanske koračnice. Drugačen, ker se tega dne zbirajo vsi, ki ustvarjajo in jim preteklost ne pomeni nostalgije, pač pa zaporedje družbenih bitk za uveljavitev in osvobajanje dela.

Drugačen, ker je tega dne Slovenec enak Italijanu in obratno, ko se na ulici in trgu izpostavlja zavezništvo vseh ustvarjalnih sil, ki so temelj, na katerih je mogoče rušiti in graditi. Rušiti staro, plesnivo, gnijoče vzdušje ločevanja, sporov in nasprotij, graditi novo, vznemirjajočo, spodbujajočo pot k razvoju in napredku.

Prvi maj nam zato pomeni predvsem izzivalni klic, da smo tu.

ŽIVEL PRVI MAJ!

V Trstu je odnos do Slovencev preizkusni kamen demokracije

Očitno postaja, da nekaterim ni po godu, da bi junija imele tržaške volitve predvsem upravni značaj. Volilna kampanja se čedalje bolj politizira in zadoživlja posebne značilnosti. V mislih imamo predvsem spoznanje, da je letos prevladala v zavesti volilcev problematika narodnega sožitja (ali spopada), medtem ko so ostala v senci vsa ostala vprašanja gospodarskega in družbenega razvoja.

Za nacionalistične sile naj bi junijske volitve potekale kot nekakšen referendum za ali proti dvojezičnosti, oziroma za ali proti priznanju pravic in obstoja slovenske narodne skupnosti. V tem smislu so bili še do nedavnega najglasnejši Almirantejevi fašisti, pa tudi desničarji nekdanjega misovskega poslanca De Vidovicha (Lista tricolore) in sama Lista za Trst. Slednja upa, da ji bo nacionalistična histerija omogočila zadržati glasove nižjih slojev prebivalstva, katerim bi namesto upravnih programov (in neuresničenih obljub) vrgli kost nacionalnih razdorov.

Nič čudnega, torej, če se je Lista zbala misovske konkurence na tem področju tekme v protislovenskem nacionalizmu. Tolikanj se je zbala, da se je sestalo njeno vodstvo in prisililo staro tržaško poslanko Aurelio Gruber Benco, da je umaknila svoj osnutek za zaščito etnično-jezikovnih skupnosti v naši deželi. Prvotno je LpT trdila, da je bil zakonski osnutek poslankina «osebna pobuda» in da se je ne tiče. Sedaj so se očitno premislili. Ugotovili so, da jim osnutek bolj škoduje kot koristi, čeprav je še v bližnji preteklosti predstavljal za LpT nekakšen «alibi» heterogenosti in

tudi demokratičnosti. Očitno je, da so morali Cecovini in njegovi pred volilno preizkušnjo vreči masko raz obraza in pokazati svoje pravo lice. Očitno je tudi, da dobro poznajo lastno bazo in vedo, da je tržaško malomeščanstvo dokaj protislovensko nastrojeno, konkurenca MSI pa je storila svoje.

No, mi ne bomo jokali za predlogom gospe Aurelie, tudi zato ne, ker smo ga negativno ocenjevali, saj je predstavljal le koncept narodnostnih odnosov, ki je tipičen za paternalistično razpoloženo tržaško gospodo, ki meni, da smo Slovenci na Krasu in da nas je treba zaščititi v «naravnem okolju». Je pa tudi res, da je predlog Gruber Bencove bil odločno boljši od demokrščanskega osnutka, ki je glede naših narodnih pravic še bolj omejevalen in perfiden. Od tod tudi bojazen LpT, da bi ji v nacionalizmu ne konkurirali samo fašisti, pač pa tudi demokristjani. Nismo pozabili, da je eden izmed podpisnikov demokrščanskega zmazka o slovenski manjšini šel v zasedeni licej «Dante» in sprejemal obveze pred fašistično mladino...

Tako, torej. Trst je spoznal, da je nacionalno vprašanje, točneje vprašanje narodnostnih odnosov, ključno vprašanje njegovega obstoja in razvoja. Morda še ni popolnoma razumel, da je rešitev našega, slovenskega vprašanja, pogoj za rešitev vseh ostalih, vključno in predvsem z gospodarskimi vprašanji. Ne gre namreč zanemariti osnovnega spoznanja, da je nerešeno narodnostno (in doslej tudi mejno) vprašanje pogojevalo ne samo «status» mesta, pač pa tudi družbena zavezništva, ki so bila po-

trebna za zmagovite (ali izgubljene) bitke v korist tržaškega gospodarstva.

To ni gola fraza, niti posiljen poskus povezovanja teh vprašanj. Slovensko vprašanje, oziroma odnos do Slovencev v Trstu, je pogojevalo politični razvoj v mestu in deželi. Pogojeval je politično bistvo izbir, ki so bile za razvoj Trsta usodnega značaja.

Nekaj primerov? Pomislimo le na izgubljeno bitko za rešitev tržaških ladjedelnic in sv. Marka še posebej. Oktobra 1966 se je delavstvo uprlo načrtom CIPE za likvidacijo ladjedelnic, vendar ga večina prebivalstva ni podprla. Zakaj? Morda pač zato, ker se je v tržaškem življenju nekaj razklalo komaj leto prej, ko je slovenski socialist Hreščak vstopil v občinski odbor.

Tedaj se je mesto razklalo na dvoje (kar se v njegovi zgodovini pogostoma ponavlja). Na eni strani delavci in Slovenci, na drugi pa meščanstvo, uradništvo, trgovci. Nacionalizem je tedaj pogojeval zavezništva in tržaški meščan ni nikoli hotel podpreti boja tržaških delavcev, ker je vedel, da so delavci zavezniški Slovencev.

Še več. Tržaško meščanstvo je, s svojimi strankami, zagovarjalo linijo razkrajanja industrijskih dejavnosti, da bi s tem zmanjšalo težo in pomen delovnih in produktivnih slojev. Izbrali so parazitno podprto ali merkantilno gospodarstvo, ki je bilo po godu in ustrezno politiki zapiranja v nacionalistične sheme, medtem ko bi industrijski in znanstveni razvoj nujno pomenil povezovanje z gospodarskim zaledjem, torej Slovenijo in Jugoslavijo.

Bojazen pred delavci je pomenila strah pred zavezništvom, ki je v specifičnih razmerah zmagalo v osvobodilni vojni. To zavezništvo so s prezirrom imenovali «slavokomunizem». Seveda, mi se tega nismo nikoli sramovali, da so bili komunisti vedno zakoreninjeni med delovnimi ljudmi in v slovenski manjšini. Zato se tudi s tolikšno doslednostjo in zagrizenostjo borimo za pravice Slovencev in proti italijanskemu nacionalizmu.

V zadnjih letih smo bili večkrat priča poskusom kaljenja vzdušja v mestu, incidentom, ki bi drugod bili nepojmljivi. Pomislimo na vprašanje uporabe slovenskega jezika na Trgu Unità in na dvojezične napise tržaške pristaniške družbe. V obeh primerih smo komunisti stopili v boj takorekoč sami in zmagali. To je najbrž grizlo nacionaliste, ki so že pripravljali novo kampanjo za trenutek, ko bi se parlament lotil razprave o zakonih za zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Res so fašistični dijaki sredi marca zasedli nekaj tržaških šol in sprožili znano kampanjo «proti dvojezičnosti». S tem pa so tudi sprožili plaz, ki ga ne morejo nadzorovati. Ne samo plaz poštenega in demokratičnega odgovora slovenskih in italijanskih srednješolcev,

Prizor z manifestacije za vrnitev Narodnega doma pri Sv. Ivanu

pač pa tudi plaz radovednosti in zani-manja za «slovensko vprašanje» med kulturnimi delavci, v šolah in tovarnah.

Naj bo. Lahko smo tudi samokritični in priznamo, da smo v preteklosti misli-li, da so nekatere stvari že bile tolikokrat pojasnjene, da jih ljudje razumejo. Očitno smo jih precenjevali, kot smo očitno precenjevali vplivno moč naših sicer šibkih sredstev množičnega obveščanja. V sekcijah KPI se je pred petimi leti na veliko razpravljalo o slovenskem vprašanju in o zakonskem osnutku tov. Grbčeve, je pa tudi res, da smo tedaj zajeli predvsem krog komunističnih aktivistov, ne pa velike večine italijanskega prebivalstva. Sam tovariš Berlinguer je v razgovoru z enotno slovensko delegacijo poudaril pomen informiranja in demokratične vzgoje večinskega prebivalstva. Na tej osnovi bomo morali nadaljevati po začrtani poti.

Drugače velja za ostale politične sile. Večina je izbrala «nojevo politiko», potisnila je glavo v pesek, se potuhnila in si verjetno misli, da je bolje, če se v Trstu spopadejo nacionalisti in komunisti. Po spopadu bi vmesne politične sile pobrale, kar je ostalo na bojnem polju.

Drugi si očitno ne upajo v spopad za načelna vprašanja in raje taktizirajo. Mislijo si, da je bolje, če se v viharju skriješ v zavetje in čakaš, da mine. To je pravzaprav politika druge levičarske stranke, ki prav tako prejema nekaj slovenskih glasov, obenem pa že razmišlja o tem, kako se bo pogajala s KD in LpT o bodočem upravljanju mesta. Dokaj ob strani stoji tudi «samostojna slovenska

stranka», ki se je do zadnjega izmikala ostrim soočenjem, pridružila pa se nam je samo tedaj, ko smo komunisti že bili v prvi bojni črti. Očitno pa SSK pogojuje tudi dejstvo, da je sklenila nova politična zaveznitva in ima vezane roke, da si ne upa zavzeti strogo načelnih stališč in stopati v polemiko, ki bi nujno morala prizadeti njene sedanje partnerje.

In vendar bodo vsi morali polagati račune po junijskih volitvah. Tedaj bomo prešteli glasove in ugotovili, s kolikšnimi močmi lahko računamo v spopadu z italijanskim nacionalizmom in vsemi, ki ga glasno ali potuhnjeno podpirajo. KPI računa na množično podporo med Slovenci, delovnimi ljudmi, italijanskimi demokrati in antifašisti. Računa na to podporo, ker se zaveda, da je učinkovitost njenega načelnega boja odvisna od podpore prebivalstva. Vsi dobro vedo, da bo od moči komunističnih glasov odvisen nadaljnji politični razvoj v Trstu. Rekli smo, da moramo poraziti (ali vsaj prizadeti) LpT in KD. Potem bo mogoče govoriti, na osnovi novega razmerja sil, o možnostih zares demokratične alternative sedanjim občinskim in pokrajinskim upravam. Tedaj bomo komunisti odprti za nova zaveznitva, že vnaprej pa poudarjamo, da bo odnos drugih sil do Slovencev prvi preizkusni kamen. Nikoli ne bomo sklepali zaveznitv s silami, ki zagovarjajo protislovenski nacionalizem in izbruhe šovinizma! Smisel naše demokratične alternative ni samo v zaveznitvu za upravljanje oblasti, pač pa za preusmeritev vseh naprednih,

demokratičnih, produktivnih sil k novim perspektivam razvoja in sožitja.

Zato si komunisti pričakujemo močno podporo med slovenskimi volilci. Saj vedo, da je partija prej ko slej hrbenica vsakega enotnega nastopa, ki daje slovenski manjšini in njenemu pravičnemu boju za globalno zaščito moč in pogum.

st.s.

Izjava tov. Tonela

Tov. Claudio Tonel, tajnik tržaške federacije in deželni svetovalec, je v zvezi z razpravo deželnega sveta o zakonskem osnutku za programiranje, načrtovanje in finansiranje javnih del in urbanistike, dal izjavo, s katero želi poudariti zavzetost komunistov, ki so postavili na dnevni red dve točki.

V prvi točki pozivajo deželni odbor, naj upošteva ovrednotenje kmetijskih, obrtniških in zadružnih dejavnosti in naj izoblikuje conske in sektorske načrte za kmetijstvo in obrtništvo v tržaški pokrajini, upoštevajoč triletni razvojni načrt, ki ga je Kraška gorska skupnost predložila leta 1981.

V drugi točki pozivajo deželni odbor, naj čimprej skliče deželno konferenco skupaj s konzorcijem za raziskovalno področje v pokrajini, s Kraško gorsko skupnostjo, z občinami tržaške pokrajine, s področnimi sveti vzhodnega Krasa, z enotno pokrajinsko sindikalno federacijo in s predstavniki sindikalnih, ekonomskih in kulturnih organizacij slovenske narodnostne skupnosti. Namen te konference naj bi bil smotrna rešitev problema hitrih cest in zagotovitev ambientalne zaščite in nacionalnih interesov slovenske skupnosti v okviru gospodarskega razvoja pokrajine.

Odbornik za javna dela Biasutti ni sprejel nobene od teh točk, pozneje pa ju je odbil tudi deželni svet, medtem ko so zanje glasovali komunistični svetovalci, in Democrazia proletaria, Lista za Trst se je vzdržala, vsi ostali so glasovali proti.

Ni mogoče spregledati nasprotij, ki izhajajo iz takega glasovanja. V zadnjih dogajanjih glede razlastitev, vezanih na pomembna dela, kot so hitre ceste in raziskovalno področje, so se predstavniki PSI in Ssk krajevnih skupnosti in drugih ustanov opredelili s komunisti z istimi zahtevami, ki so jih prav komunisti predložili na zgoraj omenjenem dnevnemu redu.

Neverjetno je, da so PSI in Ssk v odločilnem trenutku glasovali proti tem zahtevam, saj jih slovenska narodnostna skupnost smatra za neodločljive. Vse to pomeni razbitje tiste enotnosti, ki je bila tako težko dosežena.

Krščanska demokracija je še enkrat pokazala svoj pravi obraz: izigravanje ljudi. Biti izven Liste za Trst je, končno, potrditev stalne linije, ki ne zna upoštevati resnih problemov za pravilno uporabo teritorija in domišljavega gledanja na zaščito Krasa, ki je bila svojčas njena vodilna os. Sedanje stališče LpT v korist premogovnega terminala je dokaz stramentalizacije lastnih stališč.

Interesi, ki bi jih morali braniti

Glasovanje v deželnem svetu za nov zakon o načrtovanju, projektiranju in finansiranju javnih del in urbanistike ter za resoluciji, ki ju v tej zvezi predložili komunisti, je dokazalo, da nimamo Slovencev dosti pričakovati od nove vladne deželne koalicije, oziroma, da bomo z njo v marsičem morda celo nastradali. Tako je bilo zadnjič, ko so predstavniki Ssk in socialisti glasovali za popravek zakona v korist Slovencev, a le potem, ko je iz njega izpadlo načelo, ki smo ga nameravali komunisti uveljaviti v zakon. Vsebinska načela je bilo skratka to, da se je treba pri vprašanjih, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost posvetovati z njenimi najbolj reprezentativnimi organizacijami. Ravno tako so predstavniki Ssk in socialisti glasovali proti drugim, za nas Slovence važnim, resolucijam: s prvo bi obvezali deželno vlado, da izdelata conski načrt za kmetijstvo, z drugo, da dežela priredi konferenco o vprašanjih razlaščenja na Krasu. Negativno zadržanje Ssk in PSI v teh primerih, upoštevajoč, da tudi ti dve stranki predstavljata Slovence, je učinkovalo pravzaprav kot hladna prha. Po vsem tem, kar je bilo zadnje čase rečenega in zapisanega o vprašanjih razlaščenja okoliške zemlje ter o problemih našega kmetijstva, po močni enotni «fronti», ki smo jo ustvarili v odporu proti

ravnodušnemu in brezobzirnemu ravnanju z našim teritorijem in v zahtevi po povsem drugačnem odnosu do njega, bi si človek težko pričakoval, da se bo kdo od tistih, ki so bili v to «fronto» vključeni — vsaj po njihovih izjavah sodeč — iz nje umaknil, prav ko bo napočil trenutek, oziroma priložnost, da dosežemo nekaj konkretnega. In vendar pride zaveznitvo s KD tudi do tega! Ssk in PSI nista bilo za to, da se dežela obvezno posvetuje s slovenskimi organizacijami: morda zaradi tega, ker smatrata, da je njuna prisotnost v deželni vladi že zadostno jamstvo? Sodeč po dejstvu, da sta glasovali tudi proti temu, da dežela izdelata conski načrt za naše kmetijstvo, bi si upali trditi, da je to jamstvo za nas vse prej kot pozitivno! Politična logika bi svetovala, da nekdo stopi v koalicijo, zato da bo od znotraj uveljavljal interese, ki BI JIH MORAL braniti in ne obratno, da bo v tem boju popuščal. Naj verjamemo torej tistim, ki trdijo, da oblast obrablja kogar z njo razpolaga? V tem primeru se nam zdi, da ga kar razorožuje... Bodi kakorkoli, moramo žal ugotoviti, da smo Slovenci tokrat zapravili priložnost, ki se bo tudi težko vrnila, če bodo nekateri tako zlahka popuščali pri naših zahtevah in rahljali naš enotni nastop, ki je nadvse potreben na tem in na drugih nivojih. mb

Boj slovenskih komunistov za oblast delovnih ljudi: samoupravljanje

Prejšnji teden je v Ljubljani potekal 9. kongres Zveze komunistov Slovenije. Ni bil navaden, običajen kongres, pač pa mu lahko pripišemo značilnost zgodovinske razprave o nadaljnjem razvoju, lahko bi celo rekli o usodi jugoslovanske družbe.

Tako dosedanji predsednik CK ZKS Popit, kot vsi razpravljalci, med katere gotovo velja omeniti Mitjo Ribičiča, so poudarili, da stoji Jugoslavija na razpotju. Pa ne samo zaradi težke gospodarske krize, ki je posledica desetletja prekomernega trošenja na račun prihodnjega razvoja, pač pa predvsem zaradi dilem, ki se postavljajo v sami jugoslovanski družbi med stalnima težnjama k birokratskemu, centralističnemu, administrativnemu načinu vodenja in reševanja problemov in, nasprotno, samoupravni delavski demokraciji.

Slovenski komunisti so prepričani, da je samoupravna delavska demokracija pravi odgovor tudi na gospodarske težave, kajti samo zavest delavskega razreda o lastnih interesih lahko uresniči potrebne napore. Birokratsko državni centralizem teh interesov ne zastoja, zato pa poraja trenja, ki se v določenih primerih pojavljajo tudi kot izbruhi nacionalizma.

Na svojem kongresu so slovenski komunisti zahtevali razčiščenje in napovedali boj negativnim težnjam v jugoslovanski družbi. Obenem so poudarili tudi velik pomen nacionalnega vprašanja, ki ga je mogoče rešiti samo, če so tudi jugoslovanski narodi nosilci samoupravnih interesov. Ne gre torej za nasprotja med razrednim in nacionalnim, pač pa za vprašanje, kdo naj bo pravi nosilec narodnih interesov v federaciji. Slovenski komunisti poudarjajo, izhajajoč iz zgodovinskih opredelitev KPS v Čebinah, da mora pri obravnavanju narodnega vprašanja biti nosilec interesov prav samoupravno organizirani delavski razred.

Razprava na kongresu je bila odkrita, brez ovinkarjenja in brez triumfalizma. Bila je tudi skrajno konkretna in na trdnih temeljih. Obenem pa ni mogoče reči, da bi bila hladna. Še posebno ne, ko so slovenski komunisti poudarjali, da se borijo za kontinuiteto idej in revolucionarne prakse Tita in Kardelja, utemeljiteljev izvornih značilnosti jugoslovanske revolucije, katerim se slovenski komunisti nočejo odpovedati za nobeno ceno.

V razpravi in zaključnih resolucijah je bilo tudi poudarjeno zanimanje slovenskih komunistov za zunanje politične odnose, še posebej s sosedami, kjer živijo slovenske manjšine. Tu je bil odobren pomemben odstavek, ki poudarja, da mora biti zunanja politika Jugoslavije v funkciji interesa narodnih manjšin za enakopravno sožitje.

Verjetno so naši bralci sledili poročanju o poteku kongresa v Cankarjevem domu. Želimo pa podčrtati, da so predstavniki KPI za Furlanijo Julijsko krajino z velikim zanimanjem sledili te-

mu kongresu, tudi zaradi zgodovinskih in sedanjih odnosov med partijama.

Najbrž ni bilo le srečno naključje, če sta se na kongresu v Cankarjem domu srečala tudi predstavnik KPI tov. Lizzero in dr. Anton Vratuša, to sta tista «Andrea» in «Urban», ki sta leta 1944 podpisala prve dogovore med OF slovenskega naroda in vodstvom CLNAI za severno Italijo. To so zgodovinske vezi, ki ne zamrejo. Obenem velja tudi poudariti, kolikšen je naš sedanj interes za razvoj v Jugoslaviji. Nam, komunistom, ki delujemo v Italiji, ni vseeno, kakšno Jugoslavijo bomo imeli na naših mejah. Zato, ker želimo, da bi ta Jugoslavija bila

močna, neuvrščena in ugledna in pa zato, ker lahko v mednarodni revolucionarni praksi odločilno prispeva k iskanju demokratičnejših, bolj človeških in globokih oblik socialistične izgradnje. Jugoslavija je izbrala svoj, izviren model, ki vznemirja in spodbuja tudi nas, ko iščemo «tretjo pot» k socializmu in skušamo najti način, kako uskladiti politično in gospodarsko demokracijo, brez državno birokratske prisile in brez monopolov oblasti.

Tudi zato bo nadaljnja predkongresna razprava v zvezi komunistov Jugoslavije za nas in za vse napredne sile v svetu izredno velikega pomena.

V Dolini so 24. aprila odkrili ploščo domačinu borcu Ivanu Sancinu - Jovu

GLEDALIŠKE VESTI

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V SR Bosni in Hercegovini

Ansambel Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta se te dni mudi na enotedenski turneji po Bosni in Hercegovini; gostuje v Sarajevu, Zenici, Banja Luki in Prijedoru s komedijo Eduarda De Filipa «Dolgonoge laži».

Gostovanje našega gledališča se vključuje v niz izmenjav in sodelovanj, ki se že nekaj let odvijajo med SZDL Bosno in Hercegovino ter Slovensko Kulturno Gospodarsko Zvezo.

Naši igralci bodo v štirih mestih Bosne in Hercegovine predstavili del svojega kulturnega bogastva, obenem pa približali in seznanili tamkajšnje občinstvo s plodno dramsko ustvarjalnostjo enega najznamenitejših in tudi v svetu najbolj igranih italijanskih avtorjev.

Pri tem naj še omenimo, da bomo 19. in 20. maja imeli v gosteh sarajevsko Narodno Gledališče, ki bo v Trstu in v Gorici prikazalo delo enega od bosansko-hercegovskih avtorjev.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE PRED NOVO PREMIERO

V torek 27. aprila ob 21. uri predstavlja gledališče v Kulturnem domu v Trstu,

v prav posebnem igralnem ambientu in za omejeno število ljudi «Odpirač» Victorja Lanouxa.

Zgodba o intelektualcu in naivnežu.

Zgodba o zasilnem zaklonišču, daleč od vsega, kjer se dva, ki sta lačna, pogovarjata o življenju in smrti, in nas spominjata, da je človek človeku volk.

Odpirač Victorja Lanouxa je priložnost za dva igralca, da s poldrugo uro oderske navzočnosti in premišljeno menjavo razpoloženj, dozirano šalivostjo in bridkostjo nudijo gledalcu izdatno zabavo.

Predstavo je režiral Mario Uršič, scena in kostumi Marjan Kravos, v naslovnih vlogah pa nastopata Anton Petje in Adrijan Rustja.

Predstava bo na sporedu še 28., 29. in 30. aprila ob 21. uri v Kulturnem domu. Zaradi omejenega števila sedežev prosimo, da si oskrbite pravočasno rezervacijo.

«Za mir v svetu»...

Zgodovinarji so ugotovili, da je bilo v zadnjih pettisoč letih 14.000 večjih in manjših vojn, ki so zahtevale skupno 3 milijarde mrtvih, od katerih je 60 milijonov padlo v obeh svetovnih vojnah.

Z denarjem, ki ga porabijo za en tank, bi lahko za eno leto hranili 24.000 oseb.

Če bi se leta 1979 - mednarodno leto otroka - vojni stroj ustavil samo za dva dni, bi se lahko dobilo sredstva za pomoč 12 milijonom otrok, ki so umrli zaradi podhranjenosti in pomanjkanja.

Leta 1980 so za oboroževanje potrosili približno 20 milijonov lir na sekundo, kar pomeni:

vsake 3 sekunde bi lahko zgradili eno stanovanje
vsakih 50 sekund eno šolo
vsakih 20 minut eno bolnico

Jedrski potencial je danes 80.000 krat večji od tistega, ki je na Hirošimi pokončal 200.000 ljudi.

Za vzgojo 64 otrok se porabi ravno toliko, kolikor za izvežbanje enega samega vojaka.

Za vojaške raziskave se potrosi šestkrat več, kot za raziskave na energetskega področju. Denar, ki je namenjen vojaškim in vesoljskim raziskavam, je neizmerno večji kot za katerekoli druge socialne sektorje.

Za vsako človeško bitje je v vojnih arzenalih po ena bomba z jakostjo 3.000 kg trotila. Bomba, ki je na železniški postaji v Bologni povzročila 85 mrtvih in 200 ranjenih, je tehtala 20 kg, se pravi, da je bila 15 krat manjša.

Denar, ki ga porabijo za izgraditev ene vojaške podmornice, bi lahko zagotovil šolanje 16 milijonom atriških otrok, oziroma 50% tistih, ki so obsojeni na nepismenost.

Zadnje čase se veliko sliši o Picassovi umetnini «La Guernica». Umetnina je bila narejena po naročilu, oziroma, republikanska vlada mu je za januarja 1937 naročila, naj izdela veliko sliko, s katero naj bi bil okrašen njen paviljon na svetovni razstavi v Parizu.

26. aprila istega leta je 50 letal nemške legije Kondor, ki se je med špansko državljansko vojno borila na Francovi strani, tri ure bombardirala baskovsko mesto Guernica. Bil je ponedeljek, semanji dan, v Guenici pa je bilo tudi veliko število beguncev. V požarih in strahoviti paniki je umrlo več tisoč ljudi (natančnega števila niso nikoli ugotovili). Ta pokol je prvo teroristično bombardiranje, ki ni bilo namenjeno vojaškemu objektom ampak civilnemu prebivalstvu.

Po vsem svetu je povzročilo veliko politično in humano reakcijo.

Po bombardiranju Guernice se je Picasso odločil za motiv in tako ustvaril eno najbolj pretresljivih umetnin 20. stoletja. Šele leta 1981 so španske oblasti dovolile, da se Picassova umetnina vrne v domovino.

Volitve • Volitve • Volitve • Volitve • Volitve

Po posvetovanjih, ki so potekala po vseh naših sekcijah, so vodilni organi naše federacije sprejeli kandidatne liste za občinski in pokrajinski svet in jih razdelili na 12 področnih svetov, ki so jih predlagale sekcije.

Smatramo, da so liste dovolj reprezentančne za vso raznoliko stvarnost tržaške, nacionalne, kulturne družbe ter izraz naše partije.

Poleg nekaterih neodvisnih kandidatov, ki so se odzvali našemu vabilu in se bodo predstavili pod našim znakom, so tu še kvalificirani pokrajinski voditelji federacije: Calabria, sedanjí načelnik skupine, Costa, načelnik v prejšnjih volitvah, bivši načelnik Monfalcon, slovenski načelnik Spetič, Poli, član tajništva in odgovorni za ekonomijo in delo.

Kandidatne liste sestavljajo Italijani in Slovenci, delavci, tehniki, intelektualci, ženske, mladi in upokojenici, vsi po abecednem redu. Nekateri kandidati so bivši pokrajinski, občinski in področni svetovalci. KPI je izkazala posebno po-

zornost decentriranim organizmom tako, da so nekatera imena istočasno na področnih in občinskih listah, nekatera pa tudi na pokrajinskih.

Zasledimo torej bivše predsednike, podpredsednike in področne svetovalce tudi na občinski listi in, obratno, bivše občinske svetovalce na področnih listah; prav tako zasledimo odbornice družinskih posvetovalnic.

Prisotni so tovarniški in pristaniški delavci, predstavniki univerze in šolstva, zdravstvenih ustanov, voditelji ženskega in mladinskega gibanja, upokojenici.

Za pokrajino - čeprav se glasuje po kolegijih — naj omenimo tov. Martoneja, načelnika liste, bivšega načelnika skupine in bivšega podpredsednika tistega laičnega levičarskega odbora, ki je že dokazal, kako se lahko vlada na drugačen način s pozitivnimi rezultati.

Za občino, kjer imamo karakteristično osebnost tov. Jole Burlo, je načelnik liste tov. Calabria, ki je do pred kratkim

deloval v okviru sindikata in je sedaj ponovno prevzel pokrajinske in deželne dejavnosti partije. Bivši partizan, predsednik pokrajinske VZPI-ANPI, je tov. Calabria, tako v občinskih kot v deželnih svetih, dal velik doprinos v bojih za družbeni in gospodarski razvoj Trsta.

Naši kandidati so sedaj pred volilci: šli bodo med ljudi, da bi predlagali, poslušali in razumeli velike in takozvane majhne probleme prebivalstva.

Naše someščane, Italijane in Slovence pozivamo, da jih presodijo za to, kar so: moški in ženske, ki trdno verujejo v demokracijo in antifašizem, v mir in mednarodno sodelovanje, ker so na razpolago mestu in meščanom da bi ga čimprej rešili propada, ker hočejo zagotoviti dostojno bodočnost našemu mestu, bodočnost, ki se bo opirala na kulturi sožitja, ki je nujna za novo kakovost življenja, za nov gospodarski razvoj, ki ga komunisti hočemo z vsemi našimi močmi.

KANDIDATI KPI ZA TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

TRST I

EZIO MARTONE, uradnik Assicurazioni Generali, bivši načelnik pokrajinske svetovalske skupine

TRST II

ANTONIO TOMMASI, uradnik E.A.P.T.

TRST III

TOMMASO RUSSO, tehnični uradnik pri upravni komisiji A.C.T.

TRST IV

MASSIMO BOVENZI, zdravnik na Institutu za medicino dela na tržaški univerzi

TRST V

MARIA RITA RUSSO in LAURI, gospodinja, predsednica odbora družinske posvetovalnice v Rojanu

TRST VI

GIANFRANCO di PRIERO TURINETTI, uradnik Italcantieri

TRST VII

CLAUDIO ZERJAL, železničar

TRST VIII

FABRIZIO MONTI, zdravnik

TRST IX

GIULIO GROPPI, raziskovalec

TRST X

CLAUDIA PONTI, uradnica

TRST XI

TULLIO RAINI, bančni uradnik, bivši področni svetovalec za Škedenj

TRST XII

SERGIO BRAVIN, upokojenec

TRST XIII

GIORGIO APOSTOLI, tehnični uradnik pri Italsider

TRST XIV

PIER MARIO BIAVA, (neodvisni), zdravnik, pomočnik na Institutu za medicino dela na tržaški univerzi

TRST XV

GIORGIO VASCOTTO, uradnik na tržaški univerzi

TRST XVI

DUŠANA VALEČIČ in CAPOBIANCO, arhitekt, bivša področna svetovalka za Sv. Jakob, Slovenka

TRST XVII

STELIO SPADARO, učitelj, bivši pokrajinski svetovalec

TRST XVIII

BRUNO OPATTI, delavec pri A.C.T.

TRST XIX

ROSSANA ZAGARIA, uradnica

TRST XX

ARELIO POCLÉN, upokojenec

TRST XXI

FABIO FONDA, učitelj, bivši področni svetovalec za Kjadin Rocol

TRST XXII

OSCAR KJUDER, glasbenik, direktor TPPZ, Slovenec

TRST XXIII

MARIA GRAZIA PEPEU, slikarka, bivša področna svetovalka za Novo Mitnico - Novo Mesto

TRST XXIV

CLAUDIO MONTI, uradnik

TRST XXV

MARINO EVA, upokojenec

TRST XXVI

PERLA LUSA, funkcionarka KPI, bivša pokrajinska svetovalka

TRST XXVII

ADOLF GUGLIELMI-WILHELM, prodajalec, bivši pokrajinski svetovalec

DOLINA

EZIO MARTONE, uradnik pri Assicurazioni Generali, bivši načelnik pokrajinske svet. skupine

MILJE

GASTONE MILLO, upokojenec, bivši pokrajinski svetovalec, član izvršnega odbora EZIT

DEVIN - NABREŽINA

RAVEL KODRIČ, učitelj, bivši občinski svetovalec, Slovenec

Volitve • Volitve • Volitve • Volitve • Volitve

KANDIDATI KPI ZA TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

1. **ARTURO CALABRIA**
publicist, upokojenec, predsednik pokrajinske ANPI-VZPI
2. **ROBERTO COSTA**
docent na univerzi, direktor Instituta za arhitekturo in urbanistiko na tržaški univerzi, bivši občinski svetovalec
3. **STOJAN SPETIČ**
časnikar, bivši občinski svetovalec, Slovenec
4. **FAUSTO MONFALCON**
učitelj, bivši načelnik občinske svet, skupine
5. **UGO POLI**,
funkcionar KPI, bivši občinski svetovalec
6. **MARIO BATICH**
delavec G.M.T.
7. **BRUNO BERTOCCHI**
upokojenec, član stanovskega odbora za Sv. Soboto
8. **MAURO BEZZI**,
delavec v G.M.T.
9. **PIER MARIO BIAVA**
(neodvisen), zdravnik, pomočnik Instituta za medicino dela pri tržaški univerzi, bivši občinski svetovalec
10. **PAOLO CALANDRA**
laboratorijski tehnik v bolnici
11. **WALDY CATALANO**
delavec pri Italsider
12. **FRANCO COLONNA**
zdravnik v institutu «B. Garofolo»
13. **PIETRO CORDARA**
arhitekt
14. **LUISA CRISMANI**
gledališki režiser skupine «La Contrada»
15. **GIOVANNI CRISTOFOLINI**
univerzitetni profesor
16. **CLAUDIO CUMANI**
višješolec
17. **GIOVANNI CUPERLO**
univerzitetni študent
18. **GIGLIO DAPRETTO**
gredbeni delavec
19. **FRANCO DEL CAMPO**
učitelj, bivši občinski svetovalec
20. **FABIO DELUISA**
delavec pri ACEGA
21. **GIORGIO DE ROSA**
deželni funkcionar, bivši občinski svetovalec
22. **ALESSANDRO DESTRA**
upokojenec
23. **RAUL FIGOLI**
uradnik na tržaški univerzi, bivši področni svetovalec za Kjadin - Rocol
24. **PIERINA FURLAN CARLI**
uradnica, Slovenka
25. **COSTANTINO GIORGETTI**
univerzitetni profesor na inženirski fakulteti
26. **PAOLO HIKEL**
delavec, konzul Enotne pristaniške družbe, Slovenec
27. **BORUT KODRIČ**
učitelj, bivši področni svetovalec za Valmaura - naselje Sv. Sergija, Slovenec
28. **MAURO KRALJ**
prodajalec, Slovenec
29. **RICCARDO LABADINI**
študent - delavec
30. **RICCARDO LUCCIO**
univerzitetni profesor
31. **ANITA MICHELI in RABBITO**
uradnica, bivša podpredsednica področnega sveta za Kjadin - Rocol
32. **FABRIZIO MICHELINI**
univerzitetni študent, bivši področni svetovalec za Sv. Jakob
33. **SERGIO MINUTILLO**
zdravnik
34. **SILVANA MONTI**
univerzitetna prof. na fakulteti za literaturo
35. **CARLO MOSER**
glasbenik
36. **ESTER PACOR in GRANDE**
pokrajinska tajnica ZZI - UDI, predsednica odbora družinske posvetovalnice v Valmauri
37. **FRANCO PERCO**
naturalist
38. **SERGIO PERINI**
funkcionar KPI, bivši področni svetovalec za Valmauro - naselje Sv. Sergija
39. **FAUSTO PERUGGINI**
tehnični uradnik A.T.S.M.
40. **PIETRO PETRUZZI**
delavec E.A.P.T.
41. **ROSA MARIA PISCIOTTA in PICOTTI**
učiteljica, član odbora «Cappella Underground»
42. **ARRIGO ROMAN**
delavec V.M.
43. **MARINA ROSSI**
učiteljica
44. **JOLANDA RUSSO in BURLO**
deželna tajnica S.U.N.I.A.
45. **MARCELLO SELLAN**
upokojenec
46. **CLAUDIO SIBELIA**
pristaniški delavec
47. **SONIA SIRK**
učiteljica, bivša pokrajinska svetovalka, Slovenka
48. **GIORGIO SIROTTI**
terapist, bivši področni svetovalec za Valmauro in naselje Sv. Sergija
49. **ANDREA SPACCINI**
uradnik, bivši predsednik področnega sveta za Sv. Jakob
50. **PAOLA STARZ**
višješolka, Slovenka
51. **SLAVOLJUB ŠTOKA**
časnikar, bivši predsednik področnega sveta za Zahodni Kras, Slovenec
52. **OLIVIA TOMASINI**
učiteljica, bivša podpredsednica področnega sveta za Kolonjo - Škorkljo
53. **SERGIO TONCICH**
taksist, Slovenec
54. **DENNIS VISIOLI**
učitelj, bivši predsednik področnega sveta za Rojan - Greto - Barkovlje
55. **CLAUDIO ZACCAI**
delavec pri C.M.I., bivši področni svetovalec za Valmauro - naselje Sv. Sergija
56. **IGINO ZACCHIGNA**
državni uslužbenec
57. **TIZIANA ZAMARATO in FONDA**
uradnica
58. **ANTONIA ZANIN in GERI**
socialna delavka, članica odbora družinske posvetovalnice v Valmauri
59. **ARMIDA ZOBEC in VALENTINIS**
upokojenka, bivša področna svetovalka za Škedenj, Slovenka
60. **SILVA ZORZET in SANDRIN**
(neodvisna), gospodinja, članica Kolektiva za zdravje ženske v odboru družinske posvetovalnice za Kjadin - Rocol

Spodrsrljaj neke družinske revije

Družinska revija «Mladika» je v svoji zadnji številki objavila oster napad na našo oceno posveta o kulturni politiki slovenskega gledališča. Pri tem se, nepoklicana, postavlja v bran Slovenske skupnosti, češ da je bila ostro napadena in to po krivem.

Seveda, če bi vodstvo SSK demantiralo ali ožigosalo zadržanje njenih somišljenikov in voditeljev na tem posvetu, bi to tudi mi zabeležili. Vendar se to ni zgodilo. Zato domnevamo, da moramo našo oceno potrditi.

Pri tem poudarjamo, da ne obsojamo pogledov, ki so jih posamezni pristaši ali voditelji SSK izrekli na posvetu. S temi bi kvečjemu polemizirali. Vendar se nam je zdela taka ocena primerna tudi zato, ker predstavniki SSK na tistem posvetu sploh niso pristajali na razpravo. Povedali so, kar so hoteli, nato pa šli skozi vrata, ne da bi sploh počakali na mnenja drugih. Ta pa je vse prej kot demokratično.

«Mladika» bo morda rekla, da je bilo to naključje, vendar se nam zdi zelo čudno, da ni bilo v dvorani niti enega predstavnika SSK, da bi poslušal replike ali nadaljevanje razprave! Niti enega, niti urednikov «Mladike», ki sedaj zviška ocenjujejo načrte članke.

Ko pa trdijo, da so bila to osebna mnenja posameznikov, naj velja le kratka ugotovitev. Ko je dr. Zorko Harej stopil na tribuno smo vsi vedeli, da je pokrajinski tajnik SSK. On je tudi edini, ki je dosledno govoril v množini: «Mi menimo, mi pravimo, mi kritiziramo». Kdo so ti «mi»? Ni nam znano, da bi Harej v govorih uporabljal kraljevsko množino, pač pa si lahko predstavljamo, da tisti «mi» ni veljal za cerkvene pevce, temveč za stranko, ki jo vedno in povsod zastopa kot tajnik in kot nekdanji pokrajinski svetovalec in odbornik.

To je tudi vse. «Mladiki» pa svetujemo, naj se spušča v polemike samo tedaj, ko razpolaga vsaj z drobcem argumenta. V nasprotnem primeru bomo njene reakcije jemali le kot dokaz, da smo zadeli v živo. In tudi to je pozitivno, saj bi pomenilo, da se zavedajo lastnega spodrsrljaja.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor **ALBIN ŠKERK**
Ureja uredniški odbor
Odgovarja **FERDI ZIDAR**
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolitografija Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst

PRISPEVKI

Maver Ludvik, Boršt, prispeva 4.000 lir ob poravnavi naročnine

Josipa Masetti, Trst, prispeva 10.000 lir ob priliki prvega maja

Edvin Zerjal, Boljunec, 4.000 lir; Kozina Marjo, Boljunec 2.000 lir; Ota Mario, Boljunec, 10.000 lir; Lovriha Josip, Dolina 233, 4.000 lir; Sardoč Luči, Prosek, 4.000 lir; Orel Srečko, Devinščina, 4.000 lir.

V počastitev spomina tovarišev Alojza Ferfolje in Alinda D'Angelo daruje družina Gerlanc Minnucci, Prosek, 10.000 lir za Delo.

Ob smrti tov. Giordana Trento izreka sekcija KPI Opčine-Bani iskreno sožalje svojcem.

Proslava ob 25. aprilu v Rižarni pri Sv. Soboti

DOLINA
29. - 30. - 31. MAJA
FESTIVAL DELA